ATODIAD 9

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

NODIADAU

CYFWELIAD GYDA MR HUW FOSTER EVANS, PRIF SWYDDOG, GwE (Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Gogledd Cymru)

5 Medi 2013

Presennol: Y Cynghorwyr Beth Lawton, Siôn Wyn Jones, Liz Saville Roberts a Dyfrig Siencyn

Swyddogion: Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Huw Rowlands (Swyddog Gwella Perfformiad Cynorthwyol), Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu)

Croesawyd Mr Huw Foster Evans a diolchwyd iddo am gytuno i gwrdd ag aelodau'r Ymchwiliad Craffu Ansawdd Addysg gan y Cyng. Liz Saville Roberts. Llongyfarchwyd ef ar ei benodiad fel Prif Swyddog y corff newydd GwE. Eglurodd mai pwrpas yr ymchwiliad, yn unol â chais yr Aelod Cabinet Addysg, ydoedd canfod:

(i) Pam bod pegynnu yn digwydd ym mherfformiad CA4 ysgolion?
(ii) Safonau cyflawniad mewn Mathemateg ac effaith hynny ar y dangosydd TL2+
(iii) Pam bod ansawdd safonau a darpariaeth CA3 yn gyffredinol gadarn ar draws ysgolion yr awdurdod?
(iv) Meithrin dealltwriaeth lawnach o berfformiad dysgwyr prydau ysgol am ddim a'r graddau y mae cyflawniad y grŵp o ddysgwyr yn effeithio ar berfformiad CA4
(v) Perthnasedd mesur prydau ysgol am ddim i adnabod amddifadedd gwledig
(vi) Effaith arweinyddiaeth ar berfformiad ysgolion a'r modd y caiff sgiliau arwain eu meithrin a'u datblygu.

1. Swyddogaeth GwE

Diolchodd Mr Evans am y cyfle i gwrdd â'r Aelodau a phwysleisiodd mai dim ond tri diwrnod fu ers iddo gychwyn ei swydd ac fe geisia ymateb i gwestiynau'r Aelodau'r gorau gallai. Esboniodd Mr Evans bod GwE yn wasanaeth hyd fraich oddi wrth Gonsortiwm Gogledd Cymru wedi ei gomisiynu gan 6 awdurdod (Conwy, Dinbych, Fflint, Gwynedd, Môn a Wrecsam) ar gyfer gwella ysgolion.

2. Consortiwm Gogledd Cymru

Cydweithia'r 6 awdurdod uchod fel Consortiwm Gogledd Cymru ac yn fynegiant o ddyhead yr awdurdodau i gydweithio i alluogi awdurdodau addysg i gyflawni eu gwaith gan barchu diwylliant, iaith ac atebolrwydd lleol. O fewn y Consortiwm ceir Grŵp Strategol sy'n cynnwys

6 o Gyfarwyddwyr Addysg y Gogledd gydag Anwen Williams yn Gydlynydd Strategol. Sefydlwyd 6 Is-grŵp o fewn y Consortiwm gyda phob un o'r Cyfarwyddwyr Addysg yn arwain ar y grwpiau penodol:

- Is-grŵp Perfformiad a Chynaladwyedd
- Is-grŵp Effeithiolrwydd Ysgolion
- Is-grŵp Lles a Phartneriaethau
- Is-grŵp Cyllid ac Adnoddau
- Is-grŵp TGCh a Data
- Is-grŵp Cyfrwng Cymraeg ac Adeiladu Cynhwysedd (Mr Dewi Jones, Pennaeth Addysg Gwynedd yn arwain yr Is-grŵp hwn)

3. Cytundeb Lefel Gwasanaeth

Sefydlwyd cytundeb lefel gwasanaeth rhwng y 6 awdurdod a GwE, sydd yn effeithiol o Ebrill 2013 hyd at Fawrth 2014 ac sydd yn gwbl gyffredin i'r 6 awdurdod. Yn unol â'r fformiwla fe fydd Gwynedd yn talu 18% o gostau cyllido'r gwasanaeth.

Mae'r cytundeb yn rhagnodi'n fanwl y gwasanaeth y mae'n rhaid i GwE ei ddarparu ac mae'r hyn y gall GwE ei wneud felly'n eithaf caeth. Pan fydd y cytundeb yn cael ei adnewyddu, bydd cyfle i ail-drafod natur a gwasanaeth GwE, gan ddysgu o brofiadau blwyddyn gyntaf y gwasanaeth.

4. Rôl a Strwythur GwE

Rôl GwE fydd monitro, herio, ymyrryd be fydd angen a chefnogi ysgolion a phwysleisiwyd y bydd anghenion a dyheadau gwahanol gan y 6 awdurdod. Pwysleisiwyd ymhellach bod GwE yn wahanol i CYNNAL a theimlad personol Mr Evans ydoedd bod lefel yr her wedi cynyddu ac y byddai mwy o dargedu, cefnogi ac ymyrryd mewn ysgolion lle mae'r angen er mwyn gweithio mewn partneriaeth gydag ysgolion a chodi safonau cyrhaeddiad disgyblion. Fydd yna ddim cefnogaeth i bawb, a gall hyn fod yn fater o bryder. Bydd angen felly i GwE annog a chynyddu gallu'r ysgolion i newid pethau eu hunain.

Bydd GwE yn cynnig gwasanaeth i 466 o ysgolion gyda £3.5m o gyllideb gyda strwythur o 30 Arweinydd Sustem wedi eu lleoli yn y canolfannau gweinyddol ar gyfer y rhanbarthau canlynol. Nodwyd bod 19 allan o'r 30 Arweinydd Sustem yn siarad Cymraeg gyda'r cytundeb gwreiddiol yn mynnu bod 16 yn ddwyieithog. Ychwanegwyd bod y polisi recriwtio ac ieithyddol yn ddibynnol ar ba un o'r canolfannau isod y gweithredir ohonynt:

- Ynys Môn a Gwynedd
- Conwy a Sir Ddinbych
- Wrecsam a Fflint

Roedd y 6 awdurdod wedi rhoi cyllideb o £250,000 ar gyfer darparu cefnogaeth ychwanegol i ysgolion sydd ei angen a rhaid byddai sicrhau bod y swm yn cael ei wario yn gytbwys, megis cyflogi unigolyn gyda phrofiad a llwyddiant i weithio ar briff penodol gydag ysgolion.

Penodwyd 3 Uwch Arweinydd Sustem sydd yn gweithredu fel dirprwy i'r Prif Swyddog. Penodwyd Mr Elfyn Vaughan Jones yn Uwch Arweinydd Sustem i Wynedd ac Ynys Mon gyda 11 o Arweinwyr Sustem i'w gynorthwyo.

Yn unol â'r cytundeb lefel gwasanaeth fe fydd pob ysgol yn derbyn 3 ymweliad monitro (6 diwrnod gwaith i bob ysgol drwy ymweliadau, paratoi adroddiadau, a.y.b.) gan yr Arweinyddion Sustem sy'n gyfystyr i 55% o wasanaeth GwE. Esboniwyd ymhellach os yw ysgol mewn categori a ddynodir gan ESTYN fel mesur arbennig fe fyddai'r ysgol honno yn cymhwyso am gefnogaeth ychwanegol gan GwE. Nodwyd ar hyn o bryd bod oddeutu 88% o amser y gwasanaeth wedi ei ddynodi gyda gweddill y ganran wedi ei rannu i ymdrin ag ymweliadau cyn-arolwg .

Nododd Mr Evans bod ESTYN wedi ymgynghori dros gyfnod yr haf gydag awdurdodau addysg lleol ynglŷn â newid y cylch arolygu. O dan drefn bresennol arolygir ysgolion pob 6 mlynedd a byrdwn yr ymgynghoriad ydoedd datblygu sustem fwy hyblyg ar lefel risg a olygai y byddai'n anorfod i ysgolion fod yn barod am arolwg ar bob achlysur.

O safbwynt y sustem bandio ysgolion, cadarnhawyd mai Uned Safonau Llywodraeth Cymru sydd yn gyrru'r agenda hon ac nid ESTYN.

Mewn ymateb i ymholiad ynglyn â thargedu ysgolion ar sail risg, nododd Mr Evans bod y rôl statudol dros ysgolion yn parhau gyda'r awdurdod addysg lleol ac mai GwE fydd yn categoreiddio ysgolion ac yn adrodd yn ôl ar berfformiad ysgolion i'r awdurdod lleol. Pwysleiswyd mai'r chwe Chyfarwyddwr Addysg sydd gan yr hawl eithaf i ymyrryd â Byrddau Llywodraethol. Fe fydd GwE yn adrodd i lywodraethwyr ac os na fyddai'r corff llywodraethol yn derbyn unrhyw ddyfarniad byddai'n rhaid trafod ymhellach gyda'r awdurdod addysg lleol. Sicrhawyd y byddai'r Uwch Arweinydd Sustem Gwynedd a Môn yn cwrdd â thîm yr awdurdod addysg lleol yn rheolaidd i drafod darganfyddiadau.

Ymhelaethwyd ar y broses yn ystod y tymor hwn sef y byddir yn gofyn i Benaethiaid ysgolion am hunan arfarniadau o'u deilliannau diwethaf ar gyfer 2013 ac a ydynt wedi adnabod blaenoriaethau. Pwysleisiwyd bod yn rhaid herio ac ynghlwm â hyn disgwylir i reoli perfformiad Penaethiaid drwy osod targedau (fel rhan o'r 3 ymweliad) a'u hadolygu gyda llywodraethwyr. Byddai gan Gyfarwyddwyr Addysg hawl i gael copi o dargedau rheoli perfformiad pob Pennaeth ac y byddai hawl gan ESTYN i ofyn amdanynt hefyd. Teimlwyd bod targedu yn arf cryfach oherwydd y byddai'n ymwneud ag unigolion a chyflogau Penaethiaid. Nodwyd mai mater i'r awdurdod lleol fyddai ymdrin ag unrhyw Bennaeth sydd yn tanberfformio.

Teimlai Aelodau'r Ymchwiliad bod cyswllt gyda'r llywodraethwyr ynglyn â rheoli perfformiad yn wan ac y dylid cryfhau hyn. Mewn ymateb, dywedodd Mr Evans nad yw yn glir hyd yma sut fydd y Tîm Arweinyddion Sustem yn adrodd ar berfformiad i Fwrdd Llywodraethol ac yn ei farn ef roedd y linc hon yn greiddiol i wella ysgolion, ac y byddai rhaid trafod gyda'r Arweinyddion Sustem i ganfod eu hymateb yn hyn o beth. O safbwynt GwE, teimlwyd y dylai adroddiad ffurfiol gael ei gyflwyno i'r corff llywodraethol llawn a chael sylw teilwng a bod

angen i Gadeirydd y corff roi blaenoriaeth i'r adroddiad. Pe gwelir bod corff llywodraethol yn tanberfformio yna gall GwE gomisiynu gwaith gyda'r llywodraethwyr.

Nodwyd ei bod yn broblem recriwtio Penaethiaid oherwydd nad oedd cymhelliad i wneud y swydd o safbwynt gwahaniaeth rhwng cyflogau Dirprwyon / athrawon o ystyried y cyfrifoldeb ychwanegol ar Bennaeth.

5. Safonau Cyflawniad ym Mathemateg

Yng nghyd-destun briff yr Ymchwiliad Craffu Ansawdd Addysg, cyfeiriwyd at y pryder ynglyn â safonau cyflawniad mewn Mathemateg ac effaith hynny ar y dangosydd TL2+. Cydnabyddai Mr Evans bod Mathemateg yn broblem bron iawn ymhob ysgol ac nid yn wendid i Wynedd yn unig . Trafodwyd hyn gyda'r Uwch Arweinydd Sustem ac yn amlwg bod blaenoriaeth gan Wynedd i fynd i'r afael â'r pryder. Nid yw yn amlwg beth yw'r rhesymau am ansawdd y canlyniadau ond cynigwyd bod y materion isod o bosib yn cael effaith:

- problem recriwtio athrawon mathemateg
- arddulliau o sut i ddysgu mathemateg
- y pwnc yn gwbl ddibynnol ar arholiad
- paratoi disgyblion at arholiad yn greiddiol
- amserlenni arholiadau yn benodol y pynciau craidd
- faint o gyswllt mae disgyblion yn gael gyda'r athrawon i fyny at ddiwrnod yr arholiad

Os oes ysgolion yn tanberfformio ac yn wan mewn pynciau, hyderir y byddai GwE yn gallu adnabod y gwendidau, cyd-weithio gyda'r Adran, eu partneru gydag ysgolion llwyddiannus a'u gwthio ymlaen.

Roedd tueddiad i sustemau gweithredu'r gwasanaeth fod yn adolygol drwy ganolbwyntio ar daenlenni canlyniadau 2013 yn hytrach na rhoi pwyslais a blaenoriaeth i dargedau 2014. Roedd Mr Evans o'r farn:

- y dylid ffocysu ar y dyfodol yn hytrach nag edrych yn ôl
- bod arweinyddiaeth yn hollol greiddiol, gan gynnwys arweinyddiaeth rheolwyr canol
- bod gosod targedau ar ddechrau'r cylch yn hanfodol (nodwyd bod perfformiad ysgolion uwchradd Sir Fflint yn 8% yn uwch na Gwynedd ar sail ffigyrau 2013, a bod hyn oherwydd bod targedau heriol wedi eu gosod)
- bod cyd-gynhaliaeth yn bwysig (e.e. partneriaethau rhwng ysgolion, mentora)

O safbwynt rôl Aelodau fel craffwyr, nodwyd pwysigrwydd i ymdrin â'r materion isod:

- holi ynglŷn â'r gyfundrefn lywodraethol
- derbyn data canlyniadau ar lefel rhanbarthol
- monitro presenoldeb ysgolion
- be' sydd yn gweithio'n dda mewn ysgolion

- rôl ysgol o fewn cymuned (her enfawr yn yr uwchradd – perthynas gyda rhieni yn bwysig)

I gloi, diolchodd y Cadeirydd a'r Aelodau i Mr Huw Foster Evans am ei amser a'i gyflwyniad a dymunwyd yn dda iddo yn y swydd.

* * * * * * * * *

Am ragor o wybodaeth gefndirol ddefnyddiol awgrymwyd y gwefannau isod:

Fy Ysgol Leol: http://mylocalschool.wales.gov.uk/?lang=cym

Adroddiad Robert Hill: www.wales.gov.uk/consultations

The London Challenge: http://www.ofsted.gov.uk/resources/london-challenge